

4.169 viviendas, 91 actuaciones del Incasol a examen¹

Una segunda opinión

4.169 habitatges, 91 actuaciones de l'Incasol a examen.¹

Una segona opinió

Aquest número està dedicat a les actuacions promogudes per l'Institut Català del Sòl juntament amb la Direcció General d'Habitatge del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, publicades per aquesta mateixa institució l'abril del 2006 amb un pròleg de l'aleshores conseller Salvador Milà. El conjunt es presenta distribuït en sis fascicles en els quals es reproduïxen els plafons guanyadors de les diverses actuacions a raó de dos per projecte; tot plegat invita a fer-ne balanç i, evidentment, a opinar sobre l'arquitectura de l'habitatge públic a Catalunya.

L'habitatge i el planejament

És evident la voluntat dels promotors d'aquestes actuacions de crear ciutat, com es desprèn del text d'introducció de Salvador Milà. I en aquest mateix sentit podem treure algunes conclusions purament quantitatives que presenten unes dades que creiem que són d'interès, amb les quals comencem aquest article.

Entre aquestes 91 parcel·les,² n'hi ha 25 que pertanyen a nuclis antics —amb una acusada irregularitat al seu perímetre (fig. 1-4 i lám. I) i alguns cops amb desnivells molt pronunciats—, o bé es troben a eixamples i ocupen posicions entre mitgeres (lám. I) o, singularment, cantonades (lám. I). Aquests 25 casos —que representen, doncs, un 27,47% del total— tenen, per dir-ho així, unes condicions urbanístiques que els han abocat a entendre les actuacions com accions que completen o suturen la trama edificada, una qüestió sobre la qual tornarem més endavant.

4,169 homes, 91 Incasol developments under examination¹

A second opinion

This issue is devoted to developments promoted by the Institut Català del Sòl (Catalan Land Institute, INCASOL) together with the General Housing Board of the Generalitat government's Environment and Housing Department, and published by the latter in April 2006 with a prologue by the then regional minister Salvador Milà. It is presented divided into six booklets which reproduce the winning panels for the different developments at a rate of two per project and that invite readers to take stock and form an opinion on public housing architecture in Catalonia.

Housing and planning

It is evident that the aim of the promoters of these developments is city creation; this can be deduced from the introductory text by Salvador Milà. From the same text we can also glean some purely quantitative conclusions offered by figures that we think are of interest and which we are using to start this article.

Of these 91 plots,² there are 25 that are sited in old quarters —with a significant degree of irregularity in their perimeter, (Fig. 1-4 and Plate I) and sometimes very pronounced unevenness of the ground— or alternatively they are located in suburbs and occupy infill positions between two buildings (Plate I) or are attached to one building in the case of corner sites (Plate I). These 25 cases, which represent 27,47% of the total, are, it could be said, in urban situations that have led to the developments being understood as actions that complete or suture the built-up area; we will return to this point later.

▲ *Las carpetas que contienen los 91 proyectos están numeradas del 0 al 5. Cada actuación recibe un nombre asociado a la población, al barrio, sector o calle, cuando en alguna población hay más de una actuación. Para más información de estos proyectos debe recurrirse a las carpetas publicadas por el Incasol.*

Cuando este número está a punto de entrar en imprenta han sido presentadas en el COAC (el 23 de enero de 2007) dos nuevas carpetas por parte del INCASOL. Éstas suponen un total de 1.227 viviendas en 37 actuaciones; elevando el número de viviendas de 4.169 a 5.396 y las actuaciones de 91 a 126. Las nuevas carpetas no representan un cambio significativo en ninguno de los parámetros bajo los que se han analizado el resto de ellas. Ni siquiera el porcentaje total de viviendas de 1 habitación varía significativamente, de 43,88% a 43,21%.

Este número está dedicado a las actuaciones promovidas por el Institut Català del Sòl junto con la Direcció General d'Habitatge del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya, publicadas por esta misma institución en abril de 2006 con un prólogo del entonces *conseller* Salvador Milà. El conjunto se presenta distribuido en seis fascículos en los que se reproducen los paneles ganadores de las distintas actuaciones a razón de dos por proyecto y que invitan a hacer balance y, evidentemente, a opinar sobre la arquitectura de la vivienda pública en Cataluña.

La vivienda y el planeamiento

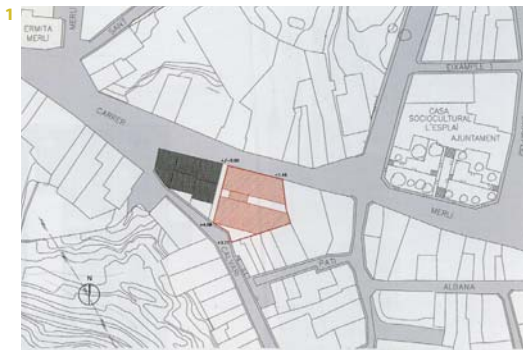
Es evidente la voluntad de los promotores de estas actuaciones de crear ciudad, como se desprende del texto de introducción de Salvador Milà. Y en este mismo sentido podemos sacar algunas conclusiones puramente cuantitativas que arrojan unos datos que creemos de interés y con las que iniciamos este artículo.

De entre estas 91 parcelas,² hay 25 que pertenecen o bien a cascos antiguos —con una acusada irregularidad en su perímetro (figs. 1-4 y lám. I) y algunas veces con desniveles muy pronunciados—, o bien están emplazadas en ensanches y ocupan posiciones entre medianeras (lám. I) o, singularmente, esquinas (lám. I). Estos 25 casos, que suponen pues un 27,47% del total, tienen, por así decirlo, unas condiciones urbanísticas que los han abocado a entender las actuaciones como acciones que completan o suturan la trama edificada, cuestión sobre la que volveremos más adelante.

Del resto de actuaciones, 66 exactamente, hay que descontar aquellas tipologías a cuatro vientos (lám. I), seis en total —torres incluidas—, un número demasiado escaso. Debe mencionarse que a estas torres se pueden añadir algunas, tres para ser precisos, que proponen bloques linea-

¹ Este es el número marcado como objetivo, o mejor como la suma de objetivos propuestos para cada actuación, sin embargo el número real es ligeramente superior: 4.207, es decir 38 viviendas más.

² Casi todas las actuaciones forman unidades asimilables a un parcela. En el caso de Sant Carles de la Ràpita la misma actuación supone dos edificios distintos en dos parcelas que ocupan dos esquinas distintas de la población, algo parecido a lo que ocurre en Prats de Rei.

De la resta d'actuacions, 66 exactament, hem de descomptar aquelles tipologies a quatre vents (lám. I), sis en total —torres incloses—, un nombre massa escàs. Cal esmentar que a aquestes torres podem afegir-ne d'altres —tres, per ser precisos— que proposen blocs lineals en els quals s'alça una torre en un dels extrems. En tot cas queden 60 actuacions, un 65,93%, basades en formulacions de barres d'amplàries variables i que donen lloc a la immensa majoria dels habitatges. D'aquí podem deduir una primera cosa, i és que bona part del planejament recent, amb ordenacions d'aquest tipus de format clarament longitudinal i amb una simpatia declarada envers les testeres, és el principal condicionant i responsable de la tipologia de l'habitatge públic a Catalunya. Els nostres nous habitatges, doncs, pertanyen majoritàriament a un bloc lineal que és l'expressió pura d'una profunditat edificable (lám. I).

Tenim, doncs, una immensa majoria d'edificis en barra, de vegades aïllats, d'altres formant conjunts de dos o fins i tot tres edificis vagament paral·lels, o bé formant angles diversos i amb una clara predilecció en alguns casos per l'edifici lleugerament flexionat, un gest que recorda la posició de descans d'un braç articulat pel colze (lám. I). Nou són "colzes", un 9,89% del total de les actuacions, probablement un recurs formal contra la linealitat dura.

Entre aquestes barres, podem veure'n diferents versions. La compacta, que és formada per habitatges agrupats en caixes d'escala a raó de dos per replà o de quatre per replà, fins i tot algunes vegades més de quatre i, en molts casos, de tres, sobre els quals ens aturarem especialment. També barres amb passarel·la a una cara o amb passarel·la central, la qual cosa dona lloc, de vegades, a dues barres paral·leles, un cas molt abundant quan els habitatges són petits (lám. I). Aquesta solució provoca algunes situacions singulars en què totes dues cares de la barra apareixen com si haguessin lliscat en direccions oposades sobre el corredor d'accés (lám. I). Entre el conjunt de barres ens volem aturar en dos casos especialment interessants i que representen la cara i la creu d'un mateix problema.

Of the remaining developments, which number 66, we have to rule out detached typologies (Plate I), which number 6 in total – including tower blocks – a number that is too low. It should be mentioned that more can be added to these tower blocks, three to be precise, which propose linear blocks with an end tower. In any case this leaves 60 developments, some 65,93%, based on bar formulations with varying widths and which account for the immense majority of the houses. This leads to a first deduction which is that a large part of recent planning, with arrangements of this type in clearly longitudinal format and with a declared sympathy towards front walls, is the greatest conditioning factor and largely responsible for the typology of public housing in Catalonia. Our new homes therefore belong in the main to a linear block which is the pure expression of a building depth (Plate I)

An immense majority therefore of bar buildings, sometimes free-standing, others forming clusters of two or even three vaguely parallel buildings, or forming different angles, with a clear predilection in some cases for a slightly flexed building, a gesture reminiscent of the resting position of an arm articulated by the elbow (Plate I). Nine of them are "elbows": some 9,89% of the total developments, probably a formal resource against hard linearity.

Among these bar buildings we can see different versions. The compact version, which is made up of homes grouped around stairwells at a rate of two per landing or four per landing, sometimes even more than four and in many cases three, which we will look at especially closely. Then there are bars with a walkway along one face or with a central walkway, which sometimes gives rise to two parallel bars, this is frequently the case when the dwellings are small (Plate I). This solution gives rise to some singular cases in which the two faces of the bar appear as though they have slid in opposite directions over the access corridor (Plate I). From among the group of bars we want to stop and look at two especially interesting cases that represent two sides of the same problem.

- 1 15 viviendas en la calle Merli de Alguaire (carpeta 1).
- 2 15 viviendas en la calle Ample de Santpedor (carpeta 1).
- 3 12 viviendas en la calle Sant Antoni de Calaf (carpeta 1).
- 4 20 viviendas en Can Cull, Sant Hilari Sacalm (carpeta 3).

les en los que se levanta una torre en uno de sus extremos. En cualquier caso quedan 60 actuaciones, un 65,93%, basadas en formulaciones de barras de anchuras variables y que dan lugar a la inmensa mayoría de las viviendas. De aquí se deduce una primera cosa y es que gran parte del planeamiento reciente, con ordenaciones de este tipo de formato claramente longitudinal y con una simpatía declarada hacia los testeros, es el mayor condicionante y el máximo responsable de la tipología de la vivienda pública en Cataluña. Nuestras nuevas viviendas, pertenecen mayoritariamente a un bloque lineal que es la expresión pura de una profundidad edificable (lám. I).

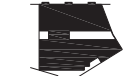
Una inmensa mayoría, pues, de edificios en barra, a veces aislados, otros formando conjuntos de dos o incluso tres edificios vagamente paralelos, o bien formando ángulos diversos y con una clara predilección en algunos casos por el edificio ligeramente flexionado, un gesto que recuerda la posición de descanso de un brazo articulado por el codo (lám. I). Nueve son "codos", un 9,89% del total de las actuaciones, probablemente un recurso formal contra la linealidad dura.

De entre estas barras podemos ver distintas versiones. La compacta, que está formada por viviendas agrupadas en cajas de escalera a razón de dos por rellano o de cuatro por rellano, incluso algunas veces más de cuatro y en muchos casos de tres, sobre las que nos detendremos especialmente. También barras con pasarela a una cara o con pasarela central, lo que da lugar a veces a dos barras paralelas, caso muy abundante cuando las viviendas son pequeñas (lám. I). Esta solución da lugar a algunos casos singulares en los que las dos caras de la barra aparecen como si se hubieran deslizado en direcciones opuestas sobre el corredor de acceso (lám. I). De entre el conjunto de barras queremos detenernos en dos casos especialmente interesantes y que representan el verso y reverso de un problema.

Cascos antiguos

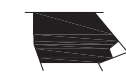
5-Ascó

3-Alguairé

3-Balaguer

2-Sant Pere de Torelló

1-Puigcordà

1-Catal

1-Santpedor

3-Sort

3-Sant Hilari Sacalm

3-Sant Hilari Sacalm

Entre medianeras

1-Barcelona. C/ Encarnació

2-Premià de Mar

2-Horta de Sant Joan

Esquinas y chaflanes

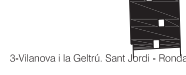
5-Manlleu. C/ la Teularia

5-Manlleu. C/ Sant Ferran

3-Vilanova i la Geltrú. Sant Jordi - Ronda Ibérica

2-Molins de Rei

3-Els Prats de Rei

5-Centelles

5-Llagoastera

0-L'Hospitalet de Llobregat. C/ Vigo

1-Campdevànol

5-Sant Carles de la Ràpita. C/ Sant Sebastià

5-Sant Carles de la Ràpita. UA-Aiguassera

4-Tossa de Mar. Casa Zúgel

2-L'Hospitalet de Llobregat. C/ Santa Anna

Torres

0-L'Hospitalet de Llobregat. Pl. Europa 04

1-Gelida

4-Figueres-Fages de Climent, fase 2

0-L'Hospitalet de Llobregat. Pl. Europa 05

4-Barberà del Vallès

0-Santa Coloma de Gramanet

4-Figueres. Rec Susanna

1-Montblanc

0-Lleida

Barras

4-El Masnou

4-Catal

1-Sant Gregori

0-Callús

3-Altavulla. L'Hort d'en Pau, fase 2

3-Vilanova i la Geltrú. Sant Jordi - Mare Isabel V.

5-La Torre de Capdella

2-Badia del Vallès. C/ Oporto

4-Barcelona. El Polvorí

2-L'Hospitalet de Llobregat. C/ Enric Prat de la Riba

1-Barcelona. C/ Carles Riba

5-Ampostà

3-Santa Eugènia de Berga

5-Santa Cristina d'Aro

3-Altavulla. L'Hort d'en Pau, fase 2

4-Santa Margarida i els Monjos. Cal Rubió

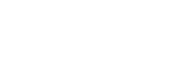
5-Santa Cristina d'Aro

3-Les Franqueses del Vallès

2-L'Hospitalet de Llobregat. C/ Alhamora

4-Santa Margarida i els Monjos. Pl. del Mercat

5-Barcelona. Sud-Oest del Besòs

2-Palafrugell

Lám. I

Las actuaciones están representadas a la misma escala mediante su perímetro. Están ordenadas por columnas. Arriba a la izquierda, las actuaciones en cascos antiguos con parcelas irregulares; a continuación, las parcelas en ensanches entre medianeras y las que ocupan esquinas. Después están los edificios en torre, seguidos de algunos ejemplos difíciles de clasificar, aunque la mayor parte comparten con las torres el estar abiertos a cuatro vientos. A continuación se han dispuesto las barras, comenzando por las más simples, las articuladas, los "codos", los cigüeñales, hasta las que forman conjuntos cerrados. Están numeradas con la referencia de la carpeta y su emplazamiento.

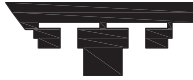
Barras cigüeñas

4-Tossa de Mar. Can Vergonyós

2-Badia del Vallès. C/ Eivissa

1-Barcelona. Via Favència

2-Begues

Barras dobles

4-Avella

1-Sant Joan les Fonts

1-Barcelona. Barri del Polvorí

Barras deslizantes

5-Gelida

3-Palafurgell

4-Figueras. Fages de Climent, fase 1

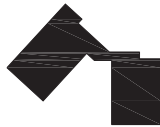

5-vicreres

Barras codo

4-Teià. Sector la Plana

5-Molins de Rei

4-Santa Perpètua de Mogoda. Av. Mossèn Jacint Verdaguer

4-Teià. Pl. Catalunya

4-Flix

4-Callús

4-Santa Perpètua de Mogoda. Av. Girona

3-Altafulla. L'Hort d'en Pau, fase 1

1-L'Hospitalet de Llobregat

Agrupaciones de barras

3-Lleida

2-Mataró

4-Cerdanyola

2-Tordera

2-Sabadell

Barras con torre

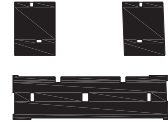
0-Barcelona. Colònia Castells

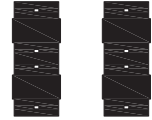
0-Barcelona. Gran Via-Química

0-Sant Adrià de Besòs

5-Gandesa

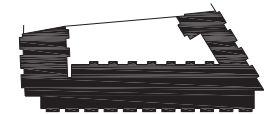
3-Abrera

5-Abrera

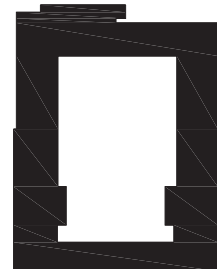
0-Barcelona. Turó de la Peira

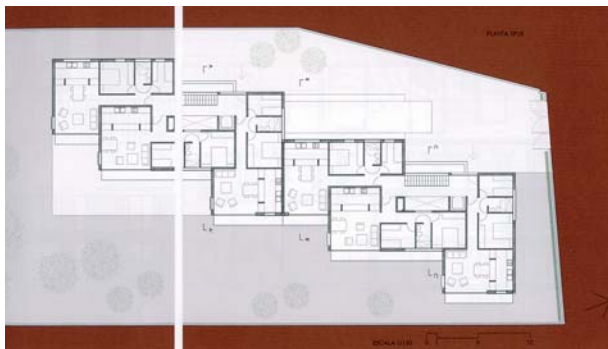
2-L'Hospitalet de Llobregat. Av. Catalunya

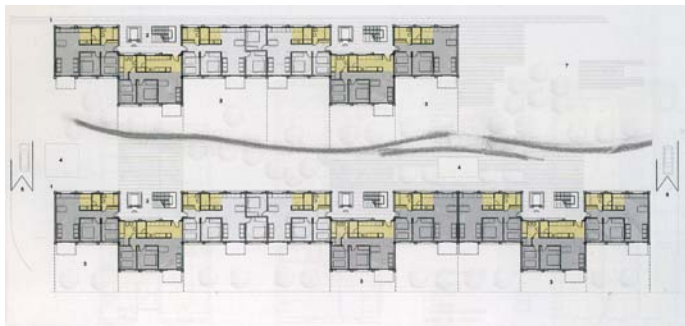
3-El Pont de Vilomara i Rocafort

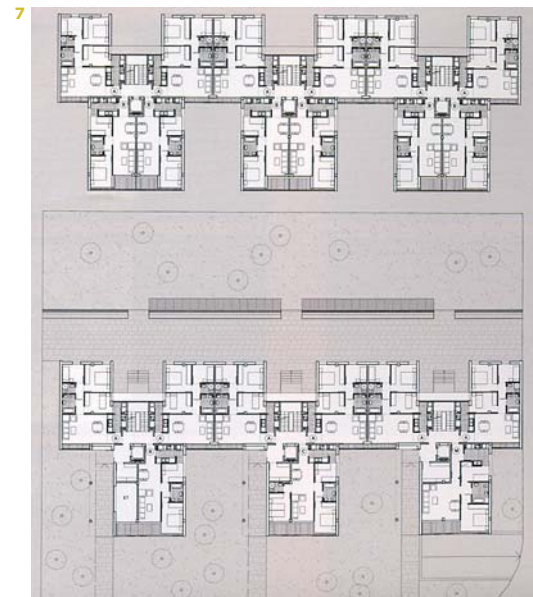
0-Vic

5

6

7

“Cigonyals”

En algunes actuacions s’ha fet servir un estratagema interessant com és el de recórrer a l’escalonament simple (fig. 5) o altern. Això dóna lloc a blocs les cares oposades dels quals són dentades i adopten la forma d’un cigonyal que allotja en els seus colzes els cossos d’accés (fig. 6 i 7).

Resulten interessants, ja que hi ha una interpretació enginyosa de la idea de profunditat edificable de la barra que, al nostre parer, no està prou elaborada en la majoria del planejament d’aquest país i dóna lloc a barres exclusivament de cares paral·leles i contínues. Aquests exemples dentats, emprats en alguns polígons i conjunts residencials dels anys seixanta amb més fortuna, ara brillen per la seva absència: potser podríem tornar-los a mirar amb un interès renovat i, naturalment, també crític. Si la densitat final és regulada, no entenem per què hom no pot ser més flexible en el moment d’imaginar la solució i —sobretot— de dibuixar-la.

Les greques que resulten d’aquests models poden resoldre bé agregacions de tres i quatre habitatges per replà que altres no resolen tan satisfactoriament, i representen d’alguna manera una feliç solució híbrida entre la torre i la barra.

“Cases boges”

L’altre cas remarkable és una anomalia. Algunes propostes semblen la conjunció de dues circumstàncies que no haurien hagut de coincidir. Aquest és el cas de les barres la profunditat de les quals, decidida pel planejament (que probablement imaginava una altra tipologia i una altra densitat), en veure’s sol·licitada per la demanda d’una eficàcia econòmica més gran (xifrada normalment en un augment del nombre d’habitatges servits per una escala), ha donat lloc a grups de tres habitatges per escala, sense modificar, però, el perímetre del bloc.

El resultat no és gaire convincent i, malgrat que els projectistes han fet una feina lloable (tothom sap fins a quin punt és difícil d’encaixar una solució així), dubtem molt que els habitatges siguin òptims. El cas resulta comparable a la malaltia de les vaques boges: “Volem cada cop més carn, hem d’alimentar més bestiar i, per alimentar-lo, recorrem a pin-

“Crankshafts”

In some developments an interesting stratagem has been used involving resorting to simple (Fig.5) or alternate staggering, giving rise to blocks whose opposite faces are indented, taking on the form of a crankshaft whose gaps house the accesses. (Fig. 6 and 7)

They are interesting, in that there is an ingenious interpretation of the idea of buildable depth of the bar which, in our view, is not sufficiently worked in the major part of planning in this country which usually gives rise to bars exclusively with parallel and continuous faces. These indented examples, used in some industrial estates and residential settings in the 1960s with greater fortune, are now conspicuous by their absence and, perhaps, we should look at them with renewed and of course, critical interest. If the final density is regulated, we do not understand why more flexibility should not be involved when it comes to imagining a solution and - above all - to drawing it.

The resulting borders of these models offer a good solution for groups of 3 and 4 dwellings per landing that others do not resolve in such a satisfactory manner and to a certain extent they represent a successful solution that is a hybrid between the tower and the bar.

“Mad houses”

The other case that is notable is an anomaly. Some proposals appear to be the meeting point of two circumstances that should not have occurred together. This is the case of those bars whose depth as decided by the planning authorities (who probably imagined a different typology and a different density) upon finding themselves called upon to provide greater economic effectiveness (which normally involves increasing the number of homes served by one staircase) have given rise to groups of three homes per staircase, but without altering the block’s perimeter.

The result is not very convincing and despite the fact that the designers have done a commendable job (anyone knows how difficult it is to square such a solution) we very much doubt that the homes are optimal. The case is comparable to mad cow disease: “We want an increasing amount

5

Una barra con escalonamiento simple. 18 viviendas en la calle Sant Pere de Begues (carpeta 2).

6

Barra “cigüenyal”. 60 viviendas en Can Vergonyós, Tossa (carpeta 4).

7

Barra “cigüenyal”. 42 viviendas en la calle Eivissa de Badia del Vallès (carpeta 2).

“Cigüenales”

En algunas actuaciones se ha empleado una estratagema interesante como es la de recurrir al escalonamiento simple (fig. 5) o altern, dando lugar a bloques cuyas caras opuestas son dentadas, tomando la forma de un cigüenyal que aloja en sus quiebros los cuerpos de acceso (figs. 6 y 7).

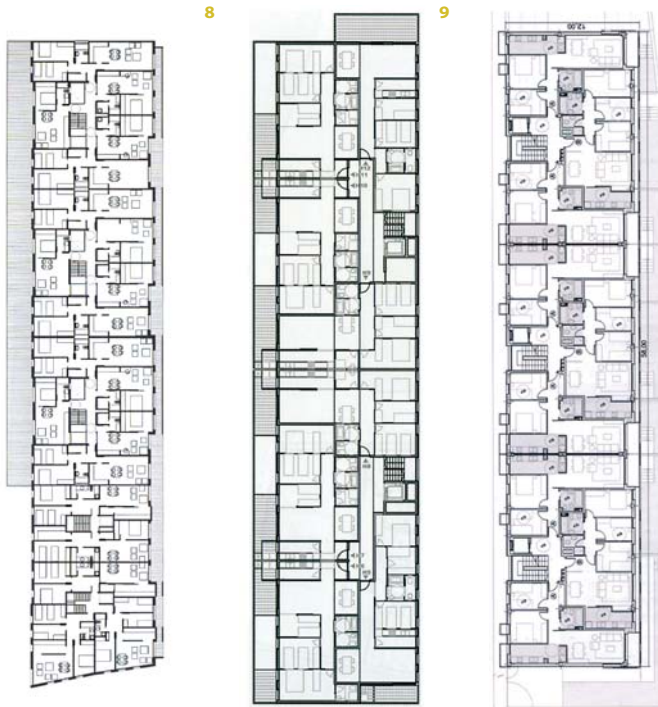
Resultan interesantes, por cuanto hay una interpretación ingeniosa de la idea de profundidad edificable de la barra que, a nuestro modo de ver, no está suficientemente elaborada en la mayor parte del planeamiento de este país y da lugar a barras exclusivamente de caras paralelas y continuas. Estos ejemplos dentados, empleados en algunos polígonos y conjuntos residenciales de los años sesenta con mayor fortuna, ahora brillan por su ausencia; tal vez podríamos volver a mirarlos con un interès renovado y, por supuesto, también crítico. Si la densidad final está regulada, no entendemos por qué no ser más flexible en el momento de imaginar la solución y —sobre todo— de dibujarla.

Las grecas que resultan de estos modelos pueden resolver bien agregaciones de tres y cuatro viviendas por rellano que otras no resuelven tan satisfactoriamente, y representan en cierto modo una feliz solución híbrida entre la torre y la barra.

“Casas locas”

El otro caso destacable es una anomalía. Algunas propuestas parecen la conjunción de dos circunstancias que no hubieran tenido que ocurrir juntas. Este es el caso de aquellas barras cuya profundidad decidida por el planeamiento (que probablemente imaginaba otra tipología y otra densidad), al verse solicitada por la demanda de una mayor eficacia económica (cifrada normalmente en aumentar el número de viviendas servidas por una escalera), ha dado lugar a grupos de tres viviendas por escalera, pero sin modificar el perímetro del bloque.

El resultado no es muy convincente y, a pesar de que los proyectistas han realizado un trabajo encomiable (cualquiera sabe lo difícil que es encajar una solución así), dudamos mucho que las viviendas sean óptimas. El caso resulta comparable a la enfermedad de las vacas locas: “Queremos cada vez más carne, hay que alimentar

8
9
10

sos fabricats amb les seves pròpies despulles (convenientment tractades, tot i que no gaire); el resultat, a causa de l'ambició, és el que coneixem". A aquesta tipologia d'habitatges podríem anomenar-la les "cases bogues" i, de la mateixa manera que amb les vaques, és preocupant la sola existència d'un cas; aquí n'hi ha més d'un, n'hi ha 17! (fig. 8-12).

Una fatídica combinació d'un plantejament "estret" (en sentit literal) i uns objectius del balanç massa escassos. Si hom volia millorar els resultats, el que hauria calgut aleshores és recórrer a una tipologia de bloc amb profunditat variable; és a dir, modificar primer el planejament i no haver fet recaure la responsabilitat en els projectistes dels habitatges, pensant que ja resolldrien el problema col·locant tres habitatges on haurien hagut d'anar-hi només dos.

Contra "l'estoig" urbà

Sovint sentim comentar que la "normativa" de vegades resulta massa restrictiva per resoldre els problemes plantejats per l'habitatge contemporani, però a la vista dels exemples presentats en aquestes carpetes el diagnòstic és lleugerament diferent. No és tant la normativa, en un sentit genèric, sinó simplement cert planejament urbanístic que ha encotillat a priori la forma, el perímetre general de l'edifici. Per dir-ho d'alguna manera, caldria que el planejament urbanístic tractés de perfilar més l'espai públic en lloc de donar forma als volums, sense oblidar que una bona ciutat és impossible sense bons habitatges.

Fa uns anys, Ignacio Paricio i Xavier Sust,³ en una feliç comparació, recorrien a les bondats de la "caixa" enfront de l'"estoig", en referir-se a la distribució dels habitatges. Doncs bé, aquí passa el mateix: als arquitectes que dissenyen els habitatges se'ls demana que els encabeixin en un "estoig" definit per endavant i, evidentment, això no rutlla.

11
12

of meat, more cattle have to be fed, so to feed it, we resort to feed made from their own offal (conveniently treated - but only a little) and the result, driven by ambition, is the result we now know". We can call this housing typology: "Mad houses" and, as occurs with the cows, the existence of just a single case is worrying and here there is not only one, there are 17 (Fig. 8 - 12).

This is a fateful combination of "narrow" (in the literal sense) planning and balance targets that are too stretched. If the aim was to improve results, it would have been better to resort to a block typology with a variable depth, in other words to have modified the planning and not lay the responsibility on the housing designers, thinking that they would resolve the problem fine by putting three homes where two should have been.

Against the urban "case"

We frequently hear comments that the "regulations" are sometimes too narrow to be able to resolve the problems raised by contemporary housing, but in view of the examples presented in these files, the diagnosis is slightly different. It is not so much the regulations, generically, as simply a certain urban planning that has put the form, the general perimeter of the building in a straitjacket in advance. One way of putting it is that urban planning should try more to profile the public space rather than to give form to volumes, without forgetting that a good city is impossible without good housing.

Some years ago, Ignacio Paricio and Xavier Sust³ in a fortunate comparison resorted to the good points of the "box" rather than the "case", when referring to house distribution. Well, the same thing happens here; architects who design the homes are asked to put them into a pre-formed "case", and evidently, this does not work.

8
9
10

Plantas de tres viviendas por rellano. 44 viviendas en el sector Carrilet de Palafrugell (carpeta 2).

9
10

Plantas de tres viviendas por rellano. 20 viviendas en El Català, de Santa Eugènia de Berga (carpeta 3).

10
11

Plantas de tres viviendas por rellano. 35 viviendas en la avenida Santa Bàrbara de Amposta (carpeta 5).

11
12

Plantas de tres viviendas por rellano. 18 viviendas en la calle Bernat d'Alguaire de Horta de Sant Joan (carpeta 2).

12

Plantas de tres viviendas por rellano. 66 viviendas en el sector Sant Jaume II de Tordera (carpeta 2).

a más ganado y, para alimentarlo, recurrimos a piensos fabricados con sus propios despojos (convenientemente tratados —pero poco—); el resultado, debido a la ambición, es el que conocemos". A esta tipología de viviendas la podemos llamar "casas locas" y, al igual que ocurre con las vacas, es preocupante la sola existencia de un caso y aquí hay más de uno, hay 17 (figs. 8-12).

Una fatídica combinació de un planeamiento "estredo" (en sentido literal) y unos objetivos del balance demasiado apurados. Si se querían mejorar los resultados, entonces haber recurrido a una tipología de bloque con profundidad variable; es decir, haber modificado primero el planeamiento y no haber hecho recaer la responsabilidad en los proyectistas de las viviendas, pensando que ya resolverían el problema colocando tres viviendas donde debían ir dos.

Contra el "estuche" urbano

Solemos oír comentar con frecuencia que la "normativa" a veces resulta demasiado estrecha para resolver los problemas planteados por la vivienda contemporánea, pero a la vista de los ejemplos presentados en estas carpetas el diagnòstico es ligeramente distinto. No es tanto la normativa, genéricamente, sino simplemente cierto planeamiento urbanístico que ha encorsetado a priori la forma, el perímetro general del edificio. Por decirlo de algún modo, el planeamiento urbanístico debería tratar de perfilar más el espacio público que dar forma a los volúmenes, sin olvidar que una buena ciudad es imposible sin buenas viviendas.

Hace unos años, Ignacio Paricio y Xavier Sust,³ en una feliç comparació, recurrían a las bondades de la "caja" frente al "estuche", al referirse a la distribución de las viviendas. Pues bien, ocurre lo mismo aquí, a los arquitectos que diseñan las viviendas se les pide que las metan en un "estuche" definido de antemano y, evidentemente, no funciona.

³ Ignacio Paricio y Xavier Sust: *La vivienda contemporánea: programa y tecnología*. Barcelona: ITEC, 1998

Barres i cantonades

És tal la influència d'imaginar la ciutat encaixant barres, que s'hi fan molts projectes i s'ha acabat desenvolupant un cert virtuosisme en el seu maneig, però quan arriba una cantonada demostren tenir ben poca flexibilitat. Hom fuig de la cantonada i es resolen mitjançant una suma de barres i, per tant, amb testeres (fig. 13, 14 i 15). En general, els edificis són més deutors d'una aplicació immediata del terme *articulació* que no d'una altra cosa; hi preval més la puresa lineal d'un element que es repeteix i s'articula que no pas la façana urbana contínua. La ciutat ha de ser alguna cosa més que efecàcia.

Fins i tot aquesta influència es deixa sentir en els casos resolts pel planejament per mitjà de xamfrans, i allà on abans la cantonada donava el millor d'ella mateixa, ara és una articulació amb la caixa d'escala a la vista (fig. 16). Hi ha excepcions en les quals la cantonada es resol mitjançant un habitatge i no amb un element de servei (fig. 17-18), i alguna de notable com la solució emprada al barri de la Clota de Cerdanyola (fig. 25 i 26), però en general hom defuig les cantonades.

Les barres també sembla que encaixen malament amb els patis, que continuen essent una magnífica solució per dotar els habitatges de corrent d'aire i per ventilar certes dependències que no han de donar al carrer i que no resolen bé la ventilació mitjançant *shunts*. Patis i cantonades han quedat progressivament proscrius de les nostres ciutats i, per tant, els nostres habitatges ho acusen i senzillament no són millors.

En aquest sentit, comparar ara aquestes actuacions amb les parcel·les situades als nuclis antics als quals ens referíem més amunt obre una reflexió sobre la bondat de la regularitat del lot sobre el qual es treballa. Al cap i a la fi, aquelles parcel·les irregulars —però més flexibles quant a profunditat— permeten almenys solucions tan bones com les altres. Per damunt de tot, però, la diferència més evident entre aquestes parcel·les irregulars i les altres és que comporten densitats diferents i assenyalen que, tal vegada, el pitjor dels casos possibles entre les barres és quan aquestes són baixes i llargues, de manera que generen massa espais lliures sobre els quals hauríem de començar a ser crítics.

Potser no fou tinguda en consideració, potser va quedar colgada per l'allau mediàtica del Fòrum 2004, però l'exposició "Ciutats, cantonades" ideada per Manuel de Solà-Morales hauria de tornar a ser repassada. Alguns excessos que recullen aquestes carpetes es podrien corregir a partir d'aquella reflexió, una reflexió que ens convida a fer-nos una pregunta: si un dels arguments de l'exposició era presentar la cantonada com un lloc de trobada, quina trobada afavoreix aleshores la ciutat de barres?

Bars and corners

The influence of the image of bars fitting into the city is such that many projects are carried out using them and in the end certain virtuosity has been developed in their management, but when a corner arrives they show their lack of flexibility. This leads to fleeing from the corner, and the solution used is to add on bars and therefore front walls (Fig. 13, 14 and 15). In general, the buildings owe more to an immediate application of the term "articulation" than to anything else, in which the linear purity of an element that repeats itself is at a greater premium than the continuous urban façade. The city has to have something more than efficacy.

Even this influence lets itself be felt in the cases resolved by bevelling corners off, using chamfers, and where previously the city showed its best, there is now an articulation with a stairwell on view (Fig. 16). There are exceptions where the corner is resolved by using a dwelling and not a service element (Fig. 17-18) and some are notable such as the solution employed in the La Clota neighbourhood in Cerdanyola (Fig. 25 and 26), but in general corners are avoided.

Bars also seem to marry poorly with courtyards which continue to be a magnificent solution to endow homes with air currents and to ventilate certain rooms that do not have to look out on the street and whose ventilation is not well resolved using ducts. Courtyards and corners have progressively been cast out from our cities and in consequence our houses show the signs and they simply are none the better for it.

In this sense, comparing these developments with those on plots located in old quarters to which we referred at the start, leaves room for reflection on whether the regularity of the plot that is being worked is a good thing. In the end those plots that are irregular but more flexible in terms of depth, allow for solutions at least as good as the others. But above all the most evident difference between these irregular plots and the rest is that they bring with them different densities and they indicate that, perhaps, the worst case scenario among the bars is when these are low and long, generating too many free spaces about which we should start to be critical.

Perhaps it was not taken into consideration, perhaps it was buried by the media avalanche of the Forum 2004, but the exhibition "Ciudades Esquinas" (Corner Cities) conceived by Manuel de Solà Morales deserves to be revisited. Some excesses that are contained in these files could be corrected based on that reflection, a reflection that invites us to ask ourselves a question: If one of the exhibition's arguments was to present corners as a meeting point, then what kind of meeting does the city of bars favour?

Barras y esquinas

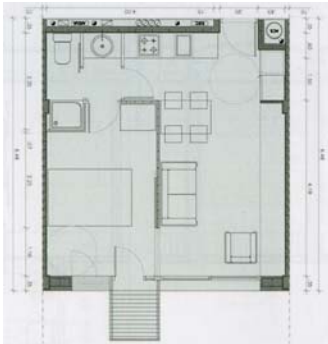
Es tal la influència de imaginar la ciutat encajando barras, que se realizan muchos proyectos con ellas y se ha acabado por desarrollar cierto virtuosismo en su manejo, pero cuando llega una esquina demuestran su poca flexibilidad. Se huye de la esquina y se resuelven por suma de barras y por tanto con testeros (figs. 13, 14 y 15). En general, los edificios le deben más a una aplicación inmediata del término "articulación" que a otra cosa, en los que prima más la pureza lineal de un elemento que se repite y se articula que la fachada urbana continua. La ciudad debe ser algo más que efecàcia.

Incluso esta influencia se deja sentir en los casos resueltos por el planeamiento mediante chaflán y allí donde antes la ciudad daba lo mejor de sí, ahora es una articulación con la caja de escalera a la vista (fig. 16). Hay excepciones en las que la esquina se resuelve mediante una vivienda y no con un elemento de servicio (figs. 17-18), y alguna notable como la solución empleada en el barrio de La Clota de Cerdanyola (fig. 25 y 26), pero en general se huye de las esquinas.

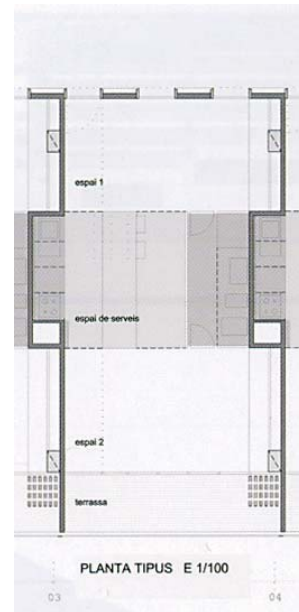
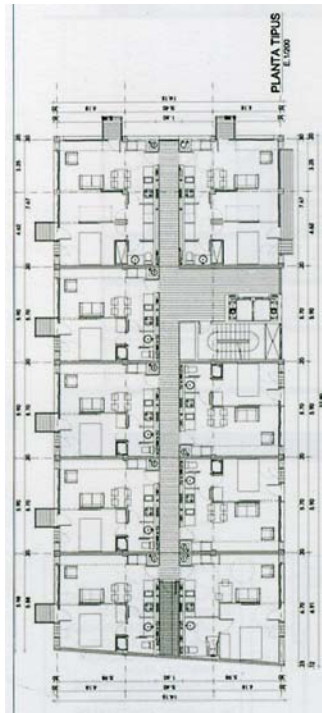
Las barras también parecen casar mal con los patios, que siguen siendo una magnífica solución para dotar a las viviendas de corriente de aire y de ventilar ciertas dependencias que no tienen que dar a la calle y no resuelven bien su ventilación mediante *shunts*. Patios y esquinas han quedado progresivamente proscrius de nuestras ciudades y, en consecuencia, nuestras viviendas lo acusan y sencillamente no son mejores.

En este sentido, comparar ahora estas actuaciones con las parcelas situadas en cascos antiguos a los que nos referíamos más arriba, abre una reflexión sobre la bondad de la regularidad del lote sobre el que se trabaja. Al fin y al cabo, aquellas parcelas irregulares —però més flexibles en cuanto a profundidad— permiten por lo menos soluciones tan buenas como las otras. Pero sobre todo la diferencia más evidente entre estas parcelas irregulares y las demás es que comportan densidades distintas y señalan que, tal vez, el peor de los casos posibles entre las barras es cuando éstas son bajas y largas, generando demasiados espacios libres sobre los que deberíamos comenzar a ser críticos.

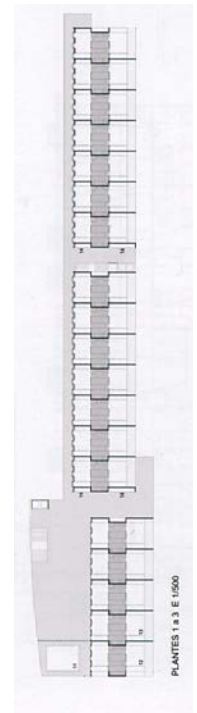
Tal vez no fue tenida en consideración, tal vez quedó sepultada por la avalancha mediática del Fòrum 2004, pero la exposició "Ciudades, esquinas" que ideó Manuel de Solà-Morales debería volver a ser repassada. Algunos excessos que recogen estas carpetas podrían corregirse a partir de aquella reflexió, una reflexió que nos invita a hacernos una pregunta: si uno de los argumentos de la exposició era presentar la esquina como lugar de encuentro, ¿qué encuentro favorece entonces la ciudad de barras?

0 1 5m

0 1 5m

Habitatges d'una habitació

De les 91 actuacions, 40 són majoritàriament d'habitatges d'una habitació,⁴ la qual cosa equival al 43,96% de les actuacions. El nombre total d'habitatges d'una habitació és exactament 1.846, és a dir, el 43,88% del total de 4.207 habitatges (lám. II). La resta es reparteixen entre habitatges de dos i tres habitacions d'una manera força semblant (31,83% de dues habitacions i 24,10% de tres). Una dada que realment altera la tendència dels darrers anys.

Entre els d'una habitació hi ha molts habitatges per a persones grans, algunes de les quals assistides. No hi ha dubte que això és un gest que esbiaixa la política d'habitatge empresa per la Conselleria i que afavoreix els dos pols de la població sobre els quals pesen més interrogants en l'accés a l'habitatge. Tant és així que en alguns casos es barregen habitatges per a joves i grans, la qual cosa, sens dubte, sembla una solució millor que no pas la segregació per edats.

Aquesta classe d'habitatges petits és, doncs, la més abundant i, d'alguna manera, la més innovadora. No obstant això, hi ha diferències notables entre les solucions triades i les superfícies oscil·len massa, de 34 m² a 50 m² (fig. 19 i 20), cosa que resulta excessiva, ja que, per exemple, en 43 m² es poden donar dues habitacions. El vell i saludable edifici Mitre de Barcelona, considerat probablement com un projecte ja superat, és molt més eficaç i sofisticat en les seves solucions, per exemple, que no pas els 50 m² de la proposta per al sector Gran Via-Química (fig. 20).

Normalment tots els projectes són semblants; tots es decanten per una sala-menjador-cuina i una habitació, que en gairebé tots els casos és el pas exclusiu cap al bany, una cosa molt millorable. En general trobem a faltar-hi alguna porta més. Això no passa en el cas del barri

One-bedroom homes.

Of the 91 developments, 40 are mainly 1-bedroom homes⁴, which is equivalent to 43.96% of the developments. The total number of 1-bedroom homes is exactly 1,846, which means 43.88% of the total of 4,207 homes (Plate II). The rest are distributed between 2- and 3-bedroom homes in a fairly similar way: 31.83% with 2 bedrooms and 24.10% with 3 bedrooms. This data really alters the tendency of recent years.

Among those with 1 bedroom, there are many homes for elderly people, some of them being sheltered housing. Undoubtedly this is a gesture that biases the housing policy introduced by the regional ministry, favouring the two poles of the population which are burdened by the largest question marks in terms of access to housing. It is so much so that in some cases housing for young people and for elderly people are mixed, which undoubtedly seems to be a better solution than segregation by ages.

This type of small home is the most abundant and to a certain extent the most novel. However, there are notable differences between the solutions chosen and their surface areas vary too much, from 34 m² to 50 m² (Fig. 19 and 20), the latter being somewhat excessive, because, for example, two bedrooms can fit into 43 m². The old and healthy Mitre building in Barcelona, probably considered as something that has been superseded, is much more effective and sophisticated in its solutions, for example, than the 50 m² of the proposal for the Gran Via Química sector. (Fig. 20)

Normally all the projects are similar, all opting for a lounge-diner-kitchen and one bedroom, which in nearly all cases is the exclusive access to the bathroom, something which leaves significant room for improvement. In general the odd extra door

19

Viviendas de una habitación de 34 m². Un ejemplo de cómo aumentar la flexibilidad a través de las puertas. Planta general y planta de una vivienda. 34 viviendas en la calle Mare Isabel Ventosa de Sant Jordi, Vilanova i la Geltrú (carpeta 3).

20

Viviendas de una habitación de 50 m². Planta general y planta de una vivienda. 150 viviendas en Gran Via-Química de Barcelona (carpeta 5).

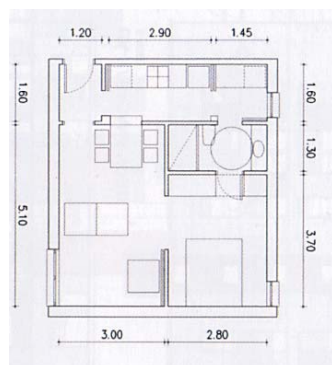
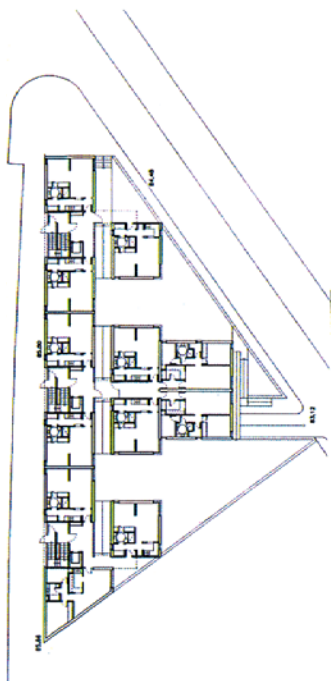
Viviendas de una habitación

De las 91 actuaciones, 40 son mayoritariamente de viviendas de una habitación,⁴ lo que equivale al 43,96% de las actuaciones. El número total de viviendas de una habitación es exactamente 1.846, lo que supone el 43,88% del total de 4.207 viviendas (lám. II). El resto están repartidas entre viviendas de dos y tres habitaciones de forma bastante similar (31,83% de dos habitaciones y 24,10% de tres). Un dato que realmente altera la tendencia de los últimos años.

Entre las de una habitación se encuentran muchas viviendas para personas mayores, algunas de ellas asistidas. Sin duda esto es un gesto que sesga la política de vivienda emprendida por la Conselleria, favoreciendo a los dos polos de la población sobre los que pesan mayores interrogantes en el acceso a la vivienda. Tanto es así que en algunos casos se mezclan viviendas para jóvenes y mayores, lo que sin duda parece mejor solución que la segregación por edades.

Esta clase de viviendas pequeñas es pues la más abundante y, en cierto modo, la más novedosa. Sin embargo hay notables diferencias entre las soluciones elegidas y oscilan demasiado sus superficies, de 34 m² a 50 m² (figs. 19 y 20), lo que resulta excesivo, ya que, por ejemplo, en 43 m² pueden darse dos habitaciones. El viejo y saludable edificio Mitre de Barcelona, probablemente considerado como algo superado, es mucho más eficaz y sofisticado en sus soluciones, por ejemplo, que los 50 m² de la propuesta para el sector Gran Via-Química (fig. 20).

⁴ En dos de éstas, aunque no sean mayoritarias, el número de viviendas de una habitación es muy elevado (40 viviendas en Sant Adrià de Besòs y 35 en Esparreguera).

de la Clota de Cerdanyola (fig. 25 i 26), en la solució per a Vilanova i la Geltrú (fig. 19) o en els habitatges de la Via Favència de Barcelona (fig. 21), que són un exemple que, tot i que l'espai sigui reduït, el nombre de portes no ha d'anar en consonància i aporta un grau superior de versatilitat als habitatges. Es pot accedir al bany sense que calgui passar per l'habitació, en algun cas a través del safareig.

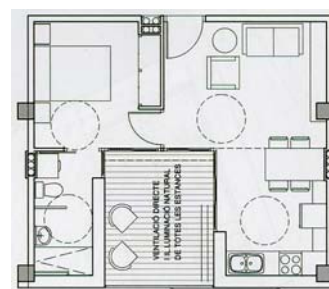
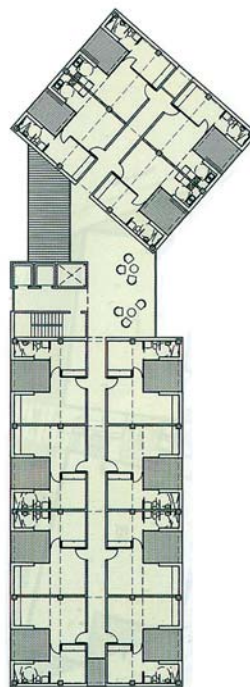
Alguns (massa pocs per a aquesta mena de concursos) presenten solucions que hem de tenir en compte i destaquen en gran manera sobre el conjunt, que si peca d'alguna cosa, és d'avorrit. Com ara la solució de la llotja per ventilar l'habitatge (fig. 22), tot i que sembla només l'inici d'una exploració. Aquesta solució posa de manifest que els apartaments necessiten un nucli, un argument, al qual s'han de subjectar per no ser tan sols l'expressió d'una solució econòmica; en aquest cas és haver inventat un "centre". El resultat comporta que tant la cuina com el bany ocupen el costat de la façana. La solució dibuixada és millorable, però no hi ha cap dubte que constitueix un exemple de com organitzar alguna cosa al voltant d'un buit. Salvant algunes diferències, recorda la solució emprada per A. Aalto als apartaments Hansaviertel (Berlín, 1957).

Per assenyalar una solució que trobem a faltar, recordem aquells apartaments amb una sala servida des del darrere mitjançant alcoves i nínxols, a la manera dels "alotjaments monoambientals" de Gio Ponti. Potser podem explicar-ne l'absència aquí per la longitud de façana, però això en certa manera no és sinó una conseqüència urbanística.

is lacking. This does not occur in the case of the La Clota neighbourhood in Cerdanyola, (Fig. 25 and 26), in the solution for Vilanova i La Geltrú (Fig. 19) or in the homes on Via Favència in Barcelona (Fig. 21), which are an example of the fact that although the space is small the number of doors does not have to match this, and they offer a higher degree of versatility to the homes. In all of these the bathroom can be reached without having to go through the bedroom, in some cases the laundry room is used to achieve this.

Some (too few for this type of competition) present solutions that deserve to be taken into account and that stand out significantly above the others, which if they have a single fault, it is that they are boring. Among these is the solution of the loggia to ventilate the house (Fig. 22), although it seems to be only the beginning of an exploration. This solution makes it evident that the apartments need a core, an argument, to which they must hold in order not to be a mere expression of an economical solution, and which in this case is having invented a "centre". The result means that kitchen and bathroom alike occupy the façade side. The solution drawn leaves room for improvement but undoubtedly it is an example of how to organise something around an empty space. Except for a few differences, it is reminiscent of the solution used by A. Aalto in the Hansaviertel apartments, Berlin 1957.

To point out a solution that we find has been missed, we remember those apartments with a lounge served from behind via alcoves and niches, in the style of Gio Ponti's studio accommodations. Its absence here can perhaps be explained by the length of the façade but to a certain extent this is nothing more than an urbanistic consequence.

21
Comunicabilidad. El lavadero permite comunicar el baño y la cocina a través de él. Planta general y planta de una vivienda. 70 viviendas en la Via Favència de Barcelona (carpeta 1).

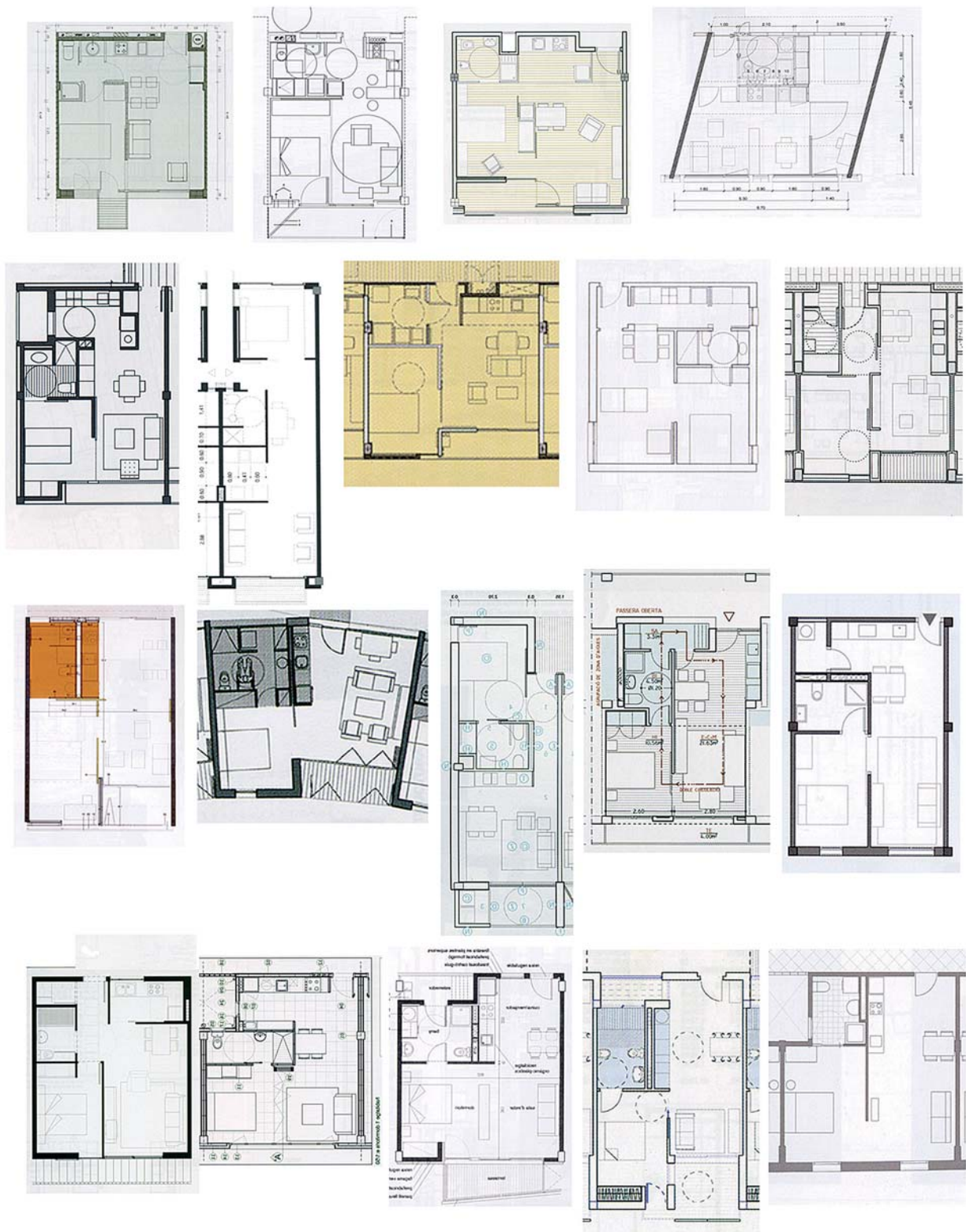
22
Vivienda distribuida alrededor de una loggia. Planta general y planta de una vivienda. 60 viviendas en la avenida Mossèn Jacint Verdaguer de Santa Perpètua de Mogoda (carpeta 4).

Normalmente todos los proyectos son similares, decantándose todos ellos por una sala-comedor-cocina y una habitación, que en casi todos los casos es el paso exclusivo hacia el baño, cosa muy mejorable. En general se encuentra a faltar alguna puerta de más. Esto no ocurre en el caso del barrio de La Clota de Cerdanyola (figs. 25 y 26), en la solución para Vilanova i la Geltrú (fig. 19) o en las viviendas de la Via Favència de Barcelona (fig. 21), que son un ejemplo de que, aunque el espacio sea reducido, el número de puertas no debe ir en consonancia y aporta un grado superior de versatilidad a las viviendas. En todas ellas se puede acceder al baño sin necesidad de pasar por la habitación, en algún caso empleando para ello el lavadero.

Algunas (demasiado pocas para este tipo de concursos) presentan soluciones que merecen tenerse en cuenta y destacan sobremedida sobre el conjunto, que si de algo peca, es de aburrido. Entre éstas está la solución de la loggia para ventilar la vivienda (fig. 22), aunque parece tan solo el inicio de una exploración. Esta solución evidencia que los apartamentos necesitan un núcleo, un argumento, al que sujetarse para no ser sólo la expresión de una solución económica; en este caso es haber inventado un "centro". El resultado comporta que tanto la cocina como el baño ocupen el lado de la fachada. La solución dibujada es mejorable, pero es sin lugar a dudas un ejemplo de cómo organizar algo alrededor de un vacío. Salvando algunas diferencias, recuerda la solución empleada por A. Aalto en los apartamentos Hansaviertel (Berlín, 1957).

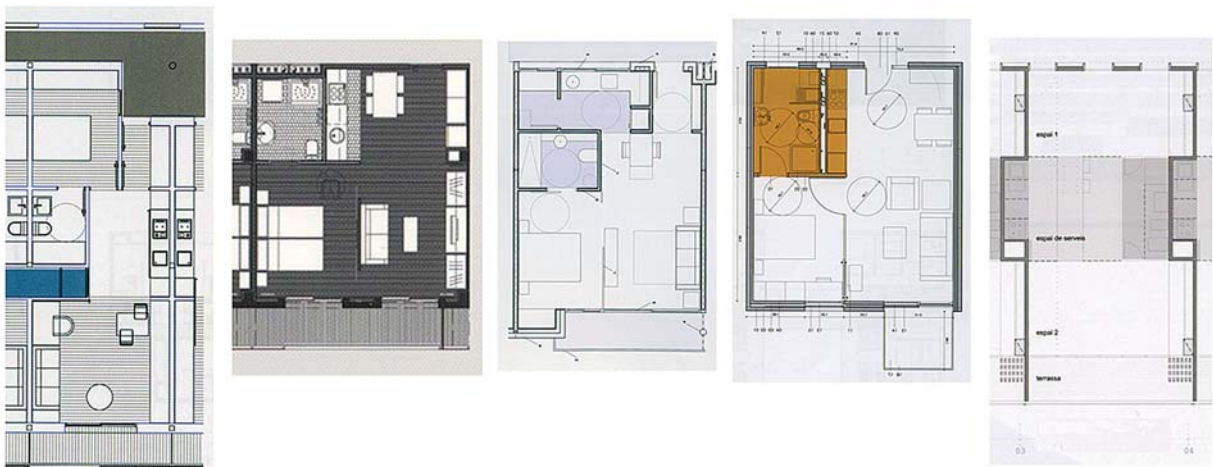
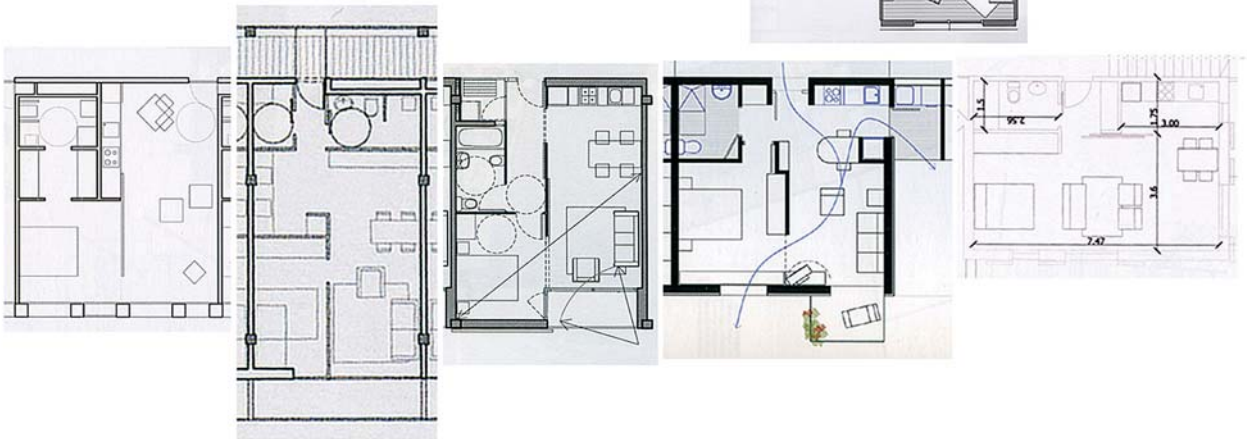
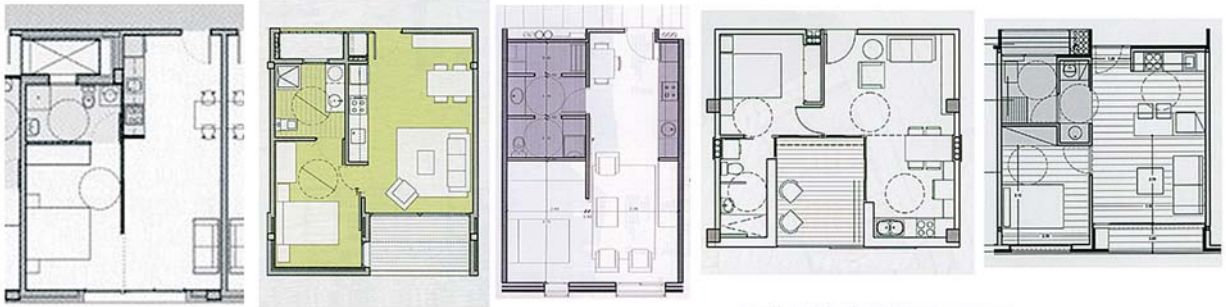
Por señalar una solución que se encuentra a faltar, recordamos aquellos apartamentos con una sala servida desde atrás mediante alcobas y nichos, a la manera de los "alojamientos monoambientales" de Gio Ponti. Su ausencia aquí tal vez pueda explicarse por la longitud de fachada, pero esto en cierto modo no es más que una consecuencia urbanística.

desde 34 m²...

Lám. II

Tabla general de 39 casos de viviendas de una habitación de las actuaciones mayoritarias. Ordenadas de menor a mayor superficie. Se han dispuesto de tal modo que el acceso está en la parte superior y se ha elegido, en el caso de viviendas simétricas, siempre la del mismo lado. Así la cama se encuentra prácticamente en todos los casos a la izquierda, para favorecer su comparación.

0 1 5m

... hasta 50 m²

23

24

Tallar o maclar

Els projectes de la Clota, a Cerdanyola, i de Mataró (fig. 23, 25 i 26), aquest darrer presentat com a alternativa a la planta tipus, toquen el punt feble en fer veure que quasi totes aquestes solucions parteixen de la idea del tall net, quan en realitat la solució discontinua és molt millor. Només set dels 40 habitatges han adoptat solucions més o menys interferides per aquesta idea.

El tall net és un altre dels inconvenients que comporta la barra, ja que sembla que estigui feta per dividir-la transversalment com una llonganissa. I mentre que la solució de les divisions clares és inevitable per a un aparcament de cotxes, no ho és per a habitatges. Els avantatges de la macla entre apartaments contigus són aclaparadors. Per exemple, la macla deixa clarament exposat que allò que cal enrasar als apartaments són els mobles de la cuina amb la paret de la sala i no el fons de la cuina amb la paret de la sala (fig. 24). En això, la solució de la Clota no té punt de comparació amb d'altres; entre elles hi ha tanta diferència com la que hi ha entre qualsevol aparell de pedra i el del far d'Eddystone.

Una segona opinió

De tot plegat podem treure'n algunes conclusions; una és, sens dubte, el pes del planejament en el tipus i en la qualitat dels habitatges que es presenten. La manca d'alguna tipologia d'habitatges petits és atribuïble a aquest factor. Potser l'Administració hauria de valorar aquest fet i reflexionar sobre si tot planejament permet els habitatges que es volen promoure.

Una altra conclusió és que encara hi ha massa oscil·lacions entre els projectes elegits; hi ha massa diferències en matèria de superfície i de qualitat. Els habitatges que construeix la Generalitat catalana no poden ser només el resultat d'uns concursos d'arquitectura; han de ser, sobretot, els millors habitatges per als ciutadans, i aquesta ha de ser la prioritat. Si la Generalitat fes cotxes no n'hi hauria prou que s'engegessin, sinó que haurien de ser els millors cotxes, i els habitatges que es recullen a les carpetes, tot i que són bons, són molt millorables. Entre aquests cotxes no hi pot haver diferències tan notables com ara 750 cc de cilindrada, o 50 cv de potència, o

Cut or twin

La Clota in Cerdanyola and that of Mataró (Fig. 23, 25 and 26), the latter presented as an alternative to the model layout, put their finger on the spot by showing that nearly all these solutions are based on the idea of the clean cut, when in fact the brickwork pattern solution is much better. Only 7 of the 40 homes have adopted solutions more or less influenced by this idea.

The clean cut is another of the disadvantages involved in the bar model, as it seems to be made to be divided transversally like a sausage. And while the clear divisions solution is unavoidable for a car park, it is not so for homes. The advantages of twinning adjoining apartments are overwhelming. For example, it clearly exhibits that what must be lined up in the apartments are the kitchen fittings with the living room wall and not the back of the kitchen with the living room wall (Fig. 24). In this respect there is no comparison between the La Clota solution and the others, the difference between them is as great as between common stone bonding and that of the Eddystone lighthouse

A second opinion.

From all this, some conclusions can be derived, one is undoubtedly the weight planning has in the type and quality of the houses that are presented. The lack of some small dwelling typologies can be attributed to this factor. Perhaps the Administration should evaluate this fact and reflect on whether all planning allows the housing that they want to be promoted.

Another conclusion is that there are still too many variations between the projects selected; there is too much difference between them in terms of their surface area and their quality. The houses built by the Catalan government cannot only be the result of architectural competitions, they must be, above all, the best homes for citizens and that has to be the main priority. If the Generalitat made cars it would not be enough for them to run, they would have to be the best cars, and the homes that are included in these files, although they are good, leave a lot of room for improvement.

23

Plantas de las viviendas y las dos alternativas propuestas en el proyecto de 95-100 viviendas en el Pla d'en Boet de Mataró (carpeta 2).

24

Planta general de los dos bloques de viviendas de una habitación para jóvenes y para personas mayores. 140 viviendas en la vía Trajana de Sant Adrià del Besòs. (carpeta 0).

Cortar o maclar

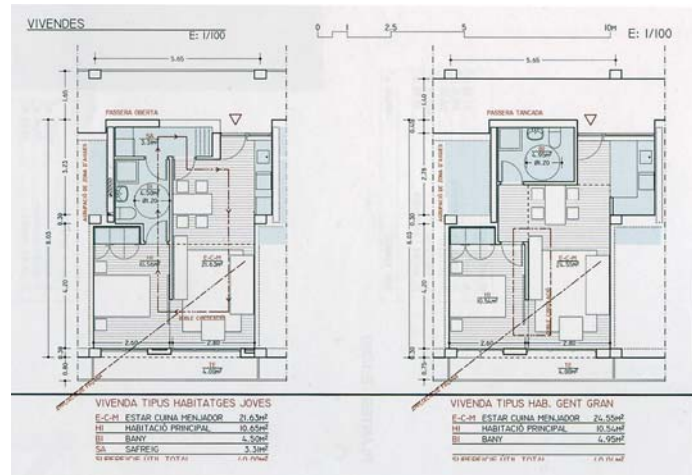
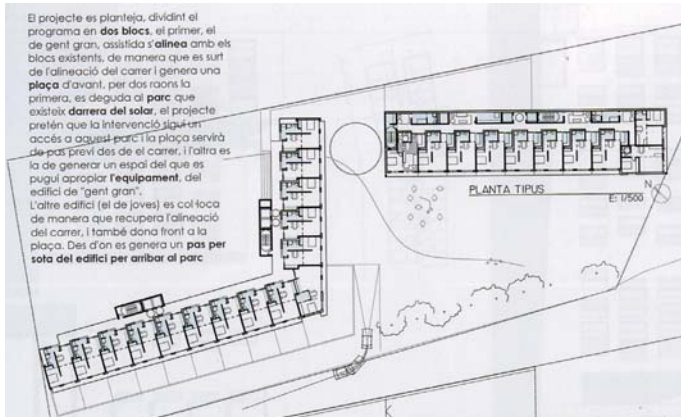
Los proyectos de La Clota, en Cerdanyola, y Mataró (figs. 23, 25 y 26), este último presentado como alternativa a la planta tipo, ponen el dedo en la llaga al hacer ver que casi todas estas soluciones parten de la idea del corte limpio, cuando en realidad la solución a "rompejuntas" es mucho mejor. Tan sólo siete de las 40 viviendas han adoptado soluciones más o menos interferidas por esta idea.

El corte limpio es otro de los inconvenientes que acarrea la barra, ya que parece estar hecha para dividirla transversalmente como un salchichón. Y mientras que la solución de las divisiones claras es inevitable para un aparcamiento de coches, no lo es para viviendas. Las ventajas de la macla entre apartamientos contiguos son abrumadoras. Por ejemplo, la macla deja claramente expuesto que lo que debe enrasarse en los apartamentos son los muebles de la cocina con la pared de la sala y no el fondo de la cocina con la pared de la sala (fig. 24). En esto la solución de La Clota no tiene punto de comparación con otras; media entre ellas tanta diferencia como entre cualquier aparejo de piedra y el del faro de Eddystone.

Una segunda opinión

De todo esto pueden sacarse algunas conclusiones; una es sin duda el peso del planeamiento en el tipo y en la calidad de las viviendas que se presentan. La falta de alguna tipología de viviendas pequeñas es atribuible a este factor. Tal vez la Administración debería valorar este hecho y reflexionar sobre si todo planeamiento permite las viviendas que quieren promoverse.

Otra conclusión es que aún hay demasiadas oscilaciones entre los proyectos elegidos; entre ellos hay demasiada diferencia en su superficie y en su calidad. Las viviendas que construye la Generalitat catalana no pueden ser sólo el resultado de unos concursos de arquitectura; deben ser, sobre todo, las mejores viviendas para los ciudadanos, y esa tiene que ser la prioridad. Si la Generalitat hiciera coches no bastaría con que se pusieran en marcha, deberían ser los mejores coches, y las viviendas que se recogen en las carpetas, aun siendo buenas, son muy mejorables. Entre esos coches no puede haber diferencias tan notables

25

26

0 1 5m

bé 3,5 litres de consum. Si fos una iniciativa privada seria una situació ben diferent, però quan és l'Administració pública la que tria en concursos entre diferents propostes cal ser més escrupolosos.

I una altra. Val la pena recordar que aquests concursos són el resultat d'una elecció entre cinc propostes que presenten diversos equips seleccionats entre diferents currículums. A la majoria dels concursos (per no dir tots), els participants han conegut el nom de l'equip guanyador, però no s'han comunicat els criteris amb els quals s'ha triat, ni els criteris per desqualificar els altres, amb la qual cosa, davant d'un nou concurs, el projectista té la sensació que ha de "provar sort". Es tracta de saber quin és el model d'habitatge que persegueix l'Administració pública a Catalunya, i per a això res millor que explicar mitjançant una acta del jurat el debat entre les propostes. Si hi ha un habitatge ostensiblement millor que d'altres, com passa en realitat a la vista d'aquestes carpetes, cal anar-hi darrere. I encara més si es tracta d'habitatges tan petits, ja que amb les dimensions de diferents blocs s'hi haurien pogut construir els habitatges proposats per a d'altres.

Tal vegada es podrien buscar altres punts de vista i altres opinions quan s'avaluen aquests concursos. Al cap i a la fi, davant d'un cert diagnòstic del metge, cerquem una segona opinió. ♦

Xavier Monteyes
Traducció de Jordi Palou

Among the cars there cannot be differences as notable as 750 cc cylinder capacity, or 50 horsepower, or 3,5 litres of consumption. If we were talking about a private initiative the situation would be different, but when it is the public Administration that chooses from competition between different proposals the process must be more scrupulous.

And one more point. It is worth remembering that these competitions are the result of choosing between five proposals presented by the same number of teams selected between different curricula. In the majority of competitions (if not all), the participants have known the name of the winning team, but there has been no communication of the criteria with which it has been chosen, nor the criteria for disqualifying the others, which means that when faced with a new competition, designers have the sensation that they have to "try their luck". The aim would be to know which is the housing model sought by the public Administration in Catalonia and for this there would be nothing better than an explanation contained in minutes of the jury debates regarding the proposals. When looking at these files, if there is a house that is ostensibly better than the others, as occurs in reality, then that should be pursued. This is especially true when dealing with small homes, as the dimensions of the different blocks might allow homes proposed for other sites to be built within them.

Perhaps other points of view and other opinions when evaluating these competitions could be sought. When all is said and done, given a certain diagnosis by the doctor, we should seek a second opinion. ♦

Xavier Monteyes
Translated by Debbie Smirthwaite

25 | 26
Planta general y plantas de las viviendas para jóvenes y personas mayores del que es probablemente el mejor proyecto del conjunto. 117 viviendas en La Clota, Cerdanyola (carpeta 4).

como 750 cc de cilindrada, o 50 cv de potencia, o 3,5 litros de consumo. Si se tratara de una iniciativa privada estaríamos en otra situación, pero cuando es la Administración pública la que elige en concursos entre distintas propuestas se debe ser más escrupoloso.

Y una más. Merece la pena recordarse que estos concursos son el resultado de elegir entre cinco propuestas que presentan otros tantos equipos seleccionados entre distintos currículos. En la mayor parte de los concursos (por no decir todos), los participantes han conocido el nombre del equipo ganador, pero no se han comunicado ni los criterios con los que se ha elegido éste, ni los criterios para descalificar a los otros, con lo cual, ante un nuevo concurso, el projectista tiene la sensación de que debe "probar suerte". Se trata de saber cuál es el modelo de vivienda que persigue la Administración pública en Cataluña, y para ello nada mejor que explicar mediante un acta del jurado el debate entre las propuestas. De haber una vivienda ostensiblemente mejor que otras, como ocurre en realidad viendo estas carpetas, debe perseguirse esa. Y más aún tratándose de viviendas tan pequeñas, ya que con las dimensiones de distintos bloques se hubiesen podido construir en ellos las viviendas propuestas para otros.

Tal vez podrían buscarse otros puntos de vista y otras opiniones cuando se evalúan estos concursos. Al fin y al cabo, ante cierto diagnóstico del médico, buscamos una segunda opinión. ♦

Xavier Monteyes
27 de noviembre del 2006